

Katern Sociale zekerheid en verzorgingsstaat in Nederland

Dicht op elkaar in een veel te kleine krotwoning, uitgeput van een lange werkdag, ziek van de honger en de ellende: het is moeilijk voor te stellen in welke armoede fabrieks- en landarbeiders leefden aan het eind van de negentiende eeuw. Een overheid die ondersteuning biedt aan werklozen, zieken en ouderen is geen vanzelfsprekendheid. In dit katern wordt verteld hoe de verzorgingsstaat langzaam werd opgebouwd en voor welke uitdagingen zij staat aan het begin van de 21ste eeuw.

Hoofdvraag: Hoe is de verzorgingsstaat in Nederland ontstaan?

Hoofdstuk 1 Arm in de negentiende eeuw

Deelvraag: Hoe was de zorg voor armen, zieken en werklozen geregeld tot 1930 en waarom werd de armenbestrijding een onderwerp van discussie na 1870?

Dit hoofdstuk behandelt de armenzorg in de negentiende eeuw en de invoering van de Armenwet in 1854, de werk- en leefomstandigheden van de fabrieksarbeiders, de opkomst van vakbonden, het ontstaan van de sociale kwestie, het standpunt over armoedebestrijding van de conservatief- en jong-liberalen, confessionelen en sociaaldemocraten.

Hoofdstuk 2 Crisis, ellende en vernedering

Deelvraag: Welke gevolgen had de crisis van de jaren dertig voor de armenzorg in Nederland?

Dit hoofdstuk behandelt de invoering van de eerste sociale wetten tussen 1900 en 1930, het ontstaan van de economische crisis van de jaren dertig en de gevolgen voor Nederland, de aanpak van de economische problemen door de Nederlandse regering en de andere opvattingen over de juiste aanpak van de problemen (sociaaldemocraten en fascistten).

Hoofdstuk 3 Nooit meer armoede!

Deelvraag: Hoe ontwikkelde de verzorgingsstaat zich in Nederland?

Dit hoofdstuk behandelt de veranderde rol van de Nederlandse overheid na 1945, het ontstaan van de eerste wetten op het gebied van sociale zekerheid, de groeiende welvaart in Nederland vanaf eind jaren vijftig en hoe de verzorgingsstaat met de welvaart meegroeit.

Hoofdstuk 4 De toekomst van de verzorgingsstaat

Deelvraag: Met welke problemen krijgt de verzorgingsstaat te maken en welke oplossingen worden hiervoor bedacht?

Dit hoofdstuk behandelt de problemen die vanaf de jaren tachtig ontstaan in onze verzorgingsstaat, de visies van de liberalen, sociaaldemocraten, confessionelen en populistten op de toekomst van de verzorgingsstaat en de maatregelen die genomen zijn om de verzorgingsstaat aan te passen aan deze tijd.

Hoofdstuk 5 Onderzoek

In dit hoofdstuk doen de leerlingen in tweetallen onderzoek naar een van de volgende deelthema's: stakingen in Nederland, de Afsluitdijk als werkverschaffingsproject, de hygiëne in arbeiderswijken of de gevolgen van mechanisering. De leerlingen verwerken de gevonden informatie in een poster of een filmpje.